

О. Г. Кленка, аспірант Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України
ORCID 0009-0005-1089-038X

ЗНАЧЕННЯ ЕТАПУ ЗАВЕРШЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Постановка проблеми. Ефективність кримінального провадження значною мірою залежить від узгодженості та послідовності процесуальних дій на всіх його етапах, однак особливого значення набуває саме завершення досудового розслідування. Саме на цьому етапі відбувається остаточне формування обсягу доказів, визначення процесуального результату розслідування та забезпечення реалізації сторонами своїх прав, зокрема права на доступ до матеріалів провадження. В умовах зростання навантаження на органи досудового розслідування, підвищених суспільних очікувань щодо якості кримінальної юстиції та необхідності забезпечення гарантій справедливого судового розгляду належне нормативне та практичне осмислення цього етапу набуває особливої актуальності.

Важливість етапу завершення досудового розслідування зумовлена також його подвійною правовою природою: з одного боку, він має правозахисне значення, забезпечуючи стороні захисту та потерпілому можливість ознайомитися з матеріалами кримінального провадження, підготувати ефективну правову позицію та реалізувати право на оскарження; з другого, – виконує публічно-правову функцію, пов'язану з остаточним процесуальним визначенням результатів досудового розслідування та формуванням обвинувачення, або припиненням переслідування. Саме тому баланс між захистом приватних прав і досягненням завдань кримінального провадження на цьому етапі набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання заключного етапу досудового розслідування висвітлювалися в публікаціях І. В. Басистої, Н. Р. Бобечка, І. В. Гловюк, Б. Ю. Головка,

О. М. Дроздова, А. В. Лапкіна, В. В. Михайленко, О. О. Торбаса та ін. Однак дослідження значення етапу завершення досудового розслідування у національній кримінальній процесуальній науці не проводилось.

Мета статті полягає у визначенні значення етапу завершення досудового розслідування, розкриття його ролі у забезпеченні прав і свобод людини та у виконанні публічних завдань кримінального провадження. Для досягнення цієї мети проаналізовано нормативні засади завершення досудового розслідування, практику його застосування, позиції національної доктрини та релевантні стандарти ЄСПЛ.

Виклад основного матеріалу. Якщо ми говоримо про основне кримінальне провадження (поліструктурне об'єднання, спрямоване на встановлення обставин, які відповідно до ст. 91 КПК підлягають доказуванню у кримінальному провадженні), то часовий порядок розвитку подій у ньому відбувається в межах послідовно поступового змінюваних стадій (обов'язкових – отримання інформації про кримінальне правопорушення, досудове розслідування, підготовче провадження, судовий розгляд і виконання судових рішень; факультативних – провадження з перегляду судових рішень, яке включає: провадження в суді апеляційної інстанції; провадження в суді касаційної інстанції; провадження за нововиявленими або виключними обставинами), котрі перебувають між собою у функціонально-часовому зв'язку і спрямовані на вирішення завдань кримінального провадження. В межах інших проваджень забезпечувального характеру процесуальна діяльність також здійснюється не хаотично, адже законодавець ал-

горитмізує її здійснення як змістовно, так і процедурно¹.

Адже кримінальний процес – це певним чином темпорально та функціонально організована діяльність, іманентною ознакою порядку здійснення якої є послідовність та алгоритмізованість. Як зазначає О. В. Капліна, саме послідовність «є доволі важливим параметром характеристики будь-якого процесу, адже це сама суть процедури, яка за своєю природою є динамічною... Послідовність є змістовною якістю процедури, адже саме в ній реалізується системна-структурна побудова кримінального процесу»².

Будь-який елемент структури кримінального процесу (провадження, стадія, етап) має фундаментальне значення як з огляду виконання завдань кримінального провадження, забезпечення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, так і можливості подальшого руху кримінального провадження.

Під завершенням досудового розслідування нами запропоновано розуміти етап стадії досудового розслідування, що починається з прийняття рішення про завершення досудового розслідування та закінчується внесенням відомостей до ЄРДР відповідно до форми закінчення досудового розслідування, передбаченої ч. 2 ст. 283 КПК України³. Розглядаючи питання значення етапу завершення досудового розслідування, варто виокремити кілька основних векторів дослідження. *По-перше*, вбачається необхідним визначити значення етапу завершення досудового розслідування з позиції захисту прав та свобод людини. *По-друге*, вважаємо за необхідне розглянути значення етапу завершення досудового розслідування щодо забезпечення публічних інтересів (кримінального провадження в цілому).

Значення етапу завершення досудового розслідування в аспекті забезпечення прав та свобод людини.

Враховуючи завдання кримінального провадження, суть досудового розслідування та необхідність збереження в таємниці відомостей досудово-

го розслідування, вбачається логічним, що до певного часу для ознайомлення надаються не всі матеріали досудового розслідування. Обсяг таких матеріалів визначається слідчим, прокурором, виходячи з конкретних обставин кримінального провадження та потреб досудового розслідування зберігати в таємниці певні відомості. Відповідний обов'язок прокурора або слідчого надати доступ до всіх матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні, встановлений ч. 2 ст. 290 КПК України та компенсує тимчасову законодавчо регламентовану необізнаність захисту і потерпілого з усіма матеріалами досудового розслідування до моменту його завершення⁴.

Таким чином, одним із центральних елементів етапу завершення досудового розслідування можна вважати ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. З цього приводу вважаємо за доцільне звернути увагу на рішення Конституційного Суду України (далі – КСУ) від 18 січня 2012 р. по справі № 1–4/2012, в якому йдеться про те, що «право на ознайомлення з усіма матеріалами справи, гарантує реалізацію конституційного права обвинуваченого на отримання інформації, зокрема щодо суті пред'явленого обвинувачення та стану розгляду справи, а також забезпечує обвинуваченому чи його захиснику можливість підготувати захист від пред'явленого обвинувачення. Отже, право обвинуваченого на ознайомлення із матеріалами справи та право на отримання інформації про закінчення розслідування у кримінальній справі є складовими конституційного права на захист»⁵.

Важливість інституту забезпечення права сторін на доступ до матеріалів кримінального провадження підкреслено і в міжнародному законодавстві. Так, міжнародні стандарти – Загальна

⁴ Михайленко В. 'Завершення і закінчення досудового розслідування: гра слів чи різні етапи досудового розслідування' Юридична газета online <<https://jur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/zavershennya-i-zakinchennya-dosudovogo-rozsliduvannya-gra-sliv-chi-rizni-etapi-dosudovogo-rozsliduvannya.html>>

⁵ Рішення Конституційного суду України від 18 січня 2012 р. у справі за конституційними поданнями 47 та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин шостої, сьомої статті 218 Кримінально-процесуального кодексу України (справа про ознайомлення обвинуваченого і захисника з матеріалами кримінальної справи) № 1–4/2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-12#Text> (дата звернення: 12.09.2025)

¹ Капліна О. В., Шило О. Г. (ред) *Кримінальний процес : підручник* (Право, 2019) 12

² Капліна О. В. (ред) *Особливі порядки кримінального провадження : підручник* (Право, 2024) 10

³ Клепка О. Г. 'Завершення досудового розслідування в системі кримінального процесу' (2025) 49 Питання боротьби зі злочинністю 225–233

декларація прав людини¹ та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права² визнають право на належну правову допомогу, включаючи право на доступ до матеріалів досудового розслідування.

У цьому контексті зазначимо, що п. б ч. 3 ст. 6 Європейської конвенції з прав людини (далі – ЄКПЛ) гарантує кожному обвинуваченому право мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту. Деталізуючи це положення, Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) звертає увагу, що 3 (b) ст. 6 Конвенції передбачає, що дії, пов'язані з ґрунтовним захистом, можуть включати все, що «необхідне» для підготовки до судового розгляду. Обвинувачений повинен мати можливість організувати свій захист у належний спосіб і без обмежень щодо можливостей вживати усіх засобів захисту під час судового розгляду, а також впливати на його результат (п. 53 рішення у справі «Сап v. Austria»; п. 51 рішення у справі «Gregačević v. Croatia»). При оцінці наявності в обвинуваченого необхідного часу для підготовки свого захисту особливо увагу слід звертати на характер провадження, а також складність справи й стадію провадження («Грегачевич проти Хорватії» (Gregačević v. Croatia), § 51). Питання щодо належного характеру наданих обвинуваченому можливостей і часу слід вивчати з огляду на обставини кожної справи («Iglın v. Ukraine», п. 65; «Galstyan v. Armenia», п. 84). У своїй практиці ЄСПЛ зазначає, що «...у справі, в якій заявник та його захисник мали п'ять днів для вивчення шеститомної справи обсягом близько 1 500 сторінок, Суд не вважав, що час, наданий стороні захисту на вивчення матеріалів справи, був достатнім для захисту сутності права, гарантованого § 1 та 3 (b) ст. 6 («Ламбін проти Росії» (Lambin v. Russia), §§ 43–48)»³. «Поміж засобів, які мають бути надані обвинуваченому з метою підготовки захисту, має бути можливість, ознайомлюватись із результатами слідства, накопиченими протягом усього часу його провадження («Хусейн та інші проти Азербайджану» (Huseyn

and Others v. Azerbaijan), § 175; «ОАО Нафтова Компанія Юкос проти Росії» (ОАО Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia), § 538)»⁴.

Варто зазначити, що ознайомлення з матеріалами кримінального провадження має значення не лише в контексті забезпечення прав і законних інтересів підозрюваного, а й потерпілого. Так, відповідно до ч. 7 ст. 290 КПК України про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів прокурор або слідчий за його дорученням повідомляє потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, після чого останній має право ознайомитися з ними за правилами, викладеними в цій статті. З цього приводу у науковій спільноті звертають увагу, що ч. 2 ст. 56 КПК України, яка закріплює загальні права потерпілого, надає йому право бути повідомленим про закінчення досудового розслідування. Отримувати копії матеріалів, які безпосередньо стосуються вчиненого щодо нього кримінального правопорушення, він має після закінчення досудового розслідування, тобто, враховуючи п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України, після закриття кримінального провадження або направлення обвинувального акта чи відповідного клопотання до суду. Таким чином, буквальне тлумачення вказаних положень КПК України може звужувати права потерпілого в моменті отримання копій матеріалів та обізнаності щодо руху кримінального провадження⁵.

Також У контексті ознайомлення з матеріалами досудового розслідування зазначимо, що у науковій літературі, зокрема, звертається увага на відсутність в КПК положень щодо надання доступу стороні захисту до матеріалів досудового розслідування у разі прийняття рішення про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених ч. 1 ст. 284 КПК⁶. Ю. В. Жовтан підкреслює, що особливо гостро питання можливості ознайомлення з матеріалами закритого кримінального провадження постає у випадку його закриття за не-

¹ Загальна декларація прав людини від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

² Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_043

³ *Посібник із статті 6 Європейської конвенції з прав людини. Право на справедливий суд (кримінально-процесуальних аспектів)*. <https://first.vaks.gov.ua/wp-content/uploads/sites/2/2021/12/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf>(дата звернення: 12.09.2025)

⁴ –

⁵ Михайленко В. Завершення і закінчення досудового розслідування: гра слів чи різні етапи досудового розслідування? Юридична газета online <<https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/zavershennya-i-zakinchennya-dosudovogo-rozsliduvannya-gra-sliv-chi-rizni-etapi-dosudovogo-rozsliduvannya.html>>

⁶ Жовтан Ю. В. *Доступ до матеріалів досудового розслідування: теорія і практика: монографія* (Юридична література, 2024) 146

реабілітуючими підставами¹. Підтримуючи думку щодо необхідності закріплення надання доступу до матеріалів досудового розслідування у випадку закриття кримінального провадження стороні захисту, додамо, що в цьому сенсі релевантною видається практика ЄСПЛ, відповідно до якої «... обвинуваченому треба надати інформацію, достатню для того, аби він міг свідомо сформулювати скаргу («Зун проти Нідерландів» (*Zoon v. the Netherlands*), §§ 40–50; «Боше проти Франції» (*Baucher v. France*), §§ 46–51)». Вказане підкреслює, що для підготовки скарги на постанову про закриття кримінального провадження сторона захисту має володіти інформацією щодо проведеного досудового розслідування та його результатів.

У світлі зазначеного також вважаємо за доцільне поширити право на ознайомлення з матеріалами досудового розслідування у випадку закриття кримінального провадження й на потерпілого. Як нами вже зазначалося, від ознайомлення з матеріалами досудового розслідування при закритті кримінального провадження безпосередньо залежить ефективність реалізації потерпілим права на оскарження. Адже обізнаність із матеріалами може надати потерпілому можливість більш ретельно обґрунтувати свою скаргу, виявити додаткові підстави для скасування постанови про закриття кримінального провадження тощо².

Вищевикладене видається актуальним й з огляду на те, що для вирішення скарг на постанову про закриття кримінального провадження слідчому судді, як правило, необхідно дослідити матеріали кримінального провадження. Водночас у правозастосовній практиці часто трапляються випадки, коли слідчий прокурор або зоволикають з наданням цих матеріалів, або взагалі не надають їх. Наприклад, в ухвалі слідчого судді Комунарського районного суду м. Запоріжжя зазначається, що «слідчий, будучи повідомленим судом своєчасно та належним чином, у судові засідання не з'явився. Причини неявки суду не відомі. Матеріали кримінального провадження № 6202108000000106 від 02.12.2021 р. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 358 КК України, до суду не надано»³. Аналогічна ситуація опису-

ється й в ухвалі слідчого судді Дніпровського районного суду м. Києва⁴ та інших рішеннях⁵. Водночас відсутність матеріалів кримінального провадження може подекуди унеможливити розгляд скарги. Тож можливість потерпілого долучити до скарги копії матеріалів кримінального провадження, отриманих під час ознайомлення з останніми, може істотним чином вплинути на ефективність розгляду таких скарг.

Окремої уваги заслуговує положення ч. 1 ст. 283 КПК, відповідно до якої особа має право на розгляд обвинувачення проти неї в суді в найкоротший строк або на його припинення шляхом закриття провадження. Отже, фактично своєчасність прийняття рішення про завершення досудового розслідування (фактично «запуск» етапу завершення досудового розслідування) є одним з елементів дотримання стандарту розумних строків. Як справедливо зазначають у науковій літературі, «зволікання прокурора з прийняттям рішення про завершення досудового розслідування або про його закриття (тобто несвоєчасне прийняття такого рішення) може бути визнано порушенням стандарту розумних строків»⁶. Із цього приводу ЄСПЛ робить акцент, що обвинувачений у кримінальній справі повинен мати право розраховувати на здійснення провадження в його справі з особливою ретельністю і що положення ст. 6 Конвенції покликані не допускати в кримінальних справах надто тривалого перебування обвинувачуваної особи в стані невизначеності щодо своєї долі (див. п. 89 рішення ЄСПЛ від 02 березня 2006 р. у справі «Нахманович проти Росії» та п. 71 рішення ЄСПЛ від 07 грудня 2006 р. у справі «Іванов проти України»)⁷.

⁴ Ухвала слідчого судді Дніпровського районного суду м. Києва від 28 березня 2024 року по справі № 755/4325/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118038177> (дата звернення: 12.09.2025)

⁵ Ухвала слідчого судді Дніпровського районного суду м. Києва від 27 червня 2024 року по справі № 755/10679/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120244684>; Ухвала слідчого судді Дніпровського районного суду м. Києва від 9 квітня 2024 року по справі № 755/4140/20 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118357886> (дата звернення: 12.09.2025)

⁶ Донченко А. А. Своєчасність процесуальних рішень, що приймаються під час досудового розслідування. (дис. доктора філософії НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Харків, 2022) 237

⁷ Узагальнення практики застосування судами загальної юрисдикції першої та апеляційної інстанцій при здійсненні судочинства у кримінальних справах статей 3, 5, 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року за 2011 – перше півріччя 2012 року. URL: https://zib.com.ua/ua/print/33771-uzagalnennya_praktiki_

¹ Жовтан Ю. В. 147

² Клепка О. Г. 228–229

³ Ухвала слідчого судді Комунарського районного суду м. Запоріжжя від 12 лютого 2024 року по справі № 333/536/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117013744> (дата звернення: 12.09.2025)

Стандарт «розумний строк провадження» має значення як для всіх учасників провадження, так і для держави. Зокрема, для обвинуваченого, якщо він не вчиняв кримінального діяння, цей стандарт надає можливість виправдати себе без зволікань, тоді як обвинувачений, вина якого доведена, не піддається додатковому покаранню у формі надмірних зволікань із розглядом його справи, що може мати негативні наслідки для реалізації інших його прав, гарантованих ЄКПЛ¹. Для потерпілого вирішення кримінально-правового спору у стислий строк забезпечує якнайшвидше поновлення порушених прав та відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Узагалі вимога розумного строку забезпечує передбачуваність всіма учасниками провадження моменту його закінчення, що, у свою чергу, є важливою компонентою принципу правової визначеності як одного з аспектів верховенства права, що охороняє стабільність суспільних відносин, забезпечує процесуальну економію державних ресурсів тощо².

Підсумовуючи викладене, вбачається, що в аспекті забезпечення прав людини етап завершення досудового розслідування відіграє важливу роль щодо дотримання стандарту розумного строку провадження, забезпечення права на захист та конвенційної компоненти цього права мати час і можливість для підготовки свого захисту, а також забезпечення права на ефективне оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що опосередковано може сприяти ефективності діяльності судової системи.

Значення етапу завершення досудового розслідування щодо забезпечення публічних інтересів.

Окрему увагу варто звернути на питання значення етапу завершення досудового розслідування для сторони обвинувачення. У процесуальній літературі стверджується, що «досудове розслідування закінчується тоді, коли вирішені всі його завдання. Зокрема, визнати досудове розслідування закінченим – означає визнати, що немає потреби проведення будь-яких ще слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій, спрямованих на збирання, перевірку і дослідження доказів: усі необ-

хідні докази для ухвалення підсумкового рішення зібрані, перевірені, досліджені й належним чином оцінені. Досудове розслідування визнається закінченим, коли виконані вимоги ст. 91 КПК України про встановлення обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні»³.

Тому етап завершення досудового розслідування для сторони обвинувачення можна визначити як підсумковий етап, наслідком якого є закінчення досудового розслідування. Саме на цьому етапі формується остаточне обвинувачення або приймається рішення про необхідність закриття кримінального провадження.

Аналізуючи заключний етап досудового розслідування, Б. Ю. Головка вважає, що «його сутність полягає у здійсненні уповноваженими на ведення кримінального провадження особами (слідчим, прокурором) відповідної процесуальної діяльності (комплексу процесуальних дій організаційно-комунікативного характеру, які й утворюють зміст цього етапу), яка має значення як для подальшого його перебігу внаслідок ухвалення відповідного підсумкового рішення, так і для досягнення завдань кримінального провадження в цілому»⁴.

Тому завершення досудового розслідування має вагомим значення, оскільки на цьому етапі формується остаточний процесуальний результат діяльності органів кримінальної юстиції та визначається подальший рух кримінального провадження. Так, саме на етапі завершення досудового розслідування відбувається формування остаточного обвинувачення. З цього приводу зазначимо, що відповідно до п. 13 ч. 1 ст. 3 КПК обвинувачення – це твердження про вчинення певною особою діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, висунуте в порядку, встановленому цим Кодексом. Таким чином, на відміну від підозри, яка розглядається як формальне припущення правоохоронних органів (слідчого, прокурора) про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, яке ґрунтується на зібраних доказах та є попереднім висновком, обвинувачення має більш сталий характер. На-

zastosuvannya_statey_3_5_6_konvencii_p.html.

¹ Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції; вид. 3-тє. (Реферат, 2010) 306–310

² Глинська Н. В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень (дис. доктора юрид наук. Харків, 2015) 301

³ Драгоненко А. О. 'Форми закінчення досудового розслідування: новели законодавства' (2021) 10 Наукові записки. Серія: Право 100

⁴ Головка Б. Ю. 'Сутність і зміст етапу закінчення досудового розслідування та їх значення для кримінальної процесуальної діяльності прокурора' (2017) 4 Право і безпека. 86

лежне формування обвинувачення має фундаментальне значення для подальшого руху кримінального провадження, адже недоброякісно сформоване обвинувачення призводить до затягування судового розгляду; повторне направлення актів прокурору створює додаткове навантаження на органи юстиції; помилки на етапі завершення досудового розслідування часто стають підставою для виправдувальних вироків або закриття проваджень на судовій стадії.

Так, наприклад, згідно з усталеною практикою Верховного Суду саме звернення до суду з обвинувальним актом, а не лише його складання, затвердження чи вручення стороні захисту, має бути вчинено в межах строку досудового розслідування. Наслідком недотримання вказаних вимог є закриття кримінальне провадження судом на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК Україною¹.

Отже, дотримання процесуальної форми на етапі завершення досудового розслідування забезпечує виконання завдань кримінального провадження, зокрема, швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений.

Таким чином, етап завершення досудового розслідування становить стратегічно важливий інстру-

мент реалізації публічних інтересів, що забезпечує результативність, ефективність і справедливість кримінального провадження. Він виконує функцію узгодження позицій сторін, стабілізації обвинувачення, оптимізації державних ресурсів та формування суспільної довіри до системи кримінальної юстиції. Саме від якості правозастосування на цій стадії залежить спроможність держави забезпечувати верховенство права та належний рівень захисту публічного порядку.

Висновки. Завершення досудового розслідування є самостійним та змістовно насиченим етапом кримінального провадження, який має комплексне значення як для учасників кримінального провадження, так і для держави. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що його правова природа полягає не лише у підготовці до прийняття рішення про одну з форм закінчення, а й у забезпеченні реалізації процесуальних гарантій, передбачених національним та міжнародним правом.

Завершення досудового розслідування виконує системоутворюючу функцію у кримінальному процесі, забезпечуючи баланс між приватними та публічними інтересами, реалізацію процесуальних гарантій, формування правової визначеності та зміцнення довіри суспільства до органів кримінальної юстиції. Подальший розвиток законодавства та практики має бути спрямований на усунення наявних прогалин, удосконалення процедур доступу до матеріалів досудового розслідування та забезпечення своєчасності прийняття процесуальних рішень на цьому етапі.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava vid 16.12.1966 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_043 (in Ukrainian)
2. Zahalna deklaratsiia prav liudyny vid 10 hrud. 1948 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (in Ukrainian)

Cases

3. Postanova Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho kryminalnogo sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 1 lypnia 2021 roku po spravi № 752/3218/20 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98146645> (in Ukrainian)
4. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy vid 18 sichnia 2012 r. u spravi za konstytutsiinymy podanniamy 47 ta 50 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) chastyn shostoi, somoi statti 218 Kryminalno-protsesualnogo kodeksu Ukrainy (sprava pro oznaiomlennia obvynuvachenoho i zakhysnyka z materialamy kryminalnoi spravy) № 1–4/2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-12#Text> (in Ukrainian)

5. Ukhvala slidchoho suddi Komunarskoho raionnoho sudu m.Zaporizhzhia vid 12 liutoho 2024 roku po spravi №333/536/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117013744> (in Ukrainian)
6. Ukhvala slidchoho suddi Dniprovskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 28 bereznia 2024 roku po spravi №755/4325/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118038177> (in Ukrainian)
7. Ukhvala slidchoho suddi Dniprovskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 27 chervnia 2024 roku po spravi №755/10679/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120244684> (in Ukrainian)
8. Ukhvala slidchoho suddi Dniprovskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 9 kvitnia 2024 roku po spravi №755/4140/20 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118357886> (in Ukrainian)

Bibliography

Authored books

1. Zhovtan Yu. V. *Dostup do materialiv dosudovoho rozsliduvannia: teoriia i praktyka: monohrafiia* [Access to pre-trial investigation materials: theory and practice: monograph] (Iurydychna literatura, 2024) 300 (in Ukrainian)
2. Shevchuk S. *Sudovy zakhyt prav liudyny: praktyka Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u konteksti zakhidnoi pravovoi tradytsii; vyd. 3-tie.* [Judicial Protection of Human Rights: The Case Law of the European Court of Human Rights in the Context of the Western Legal Tradition; 3rd ed.] (Referat, 2010) 848 (in Ukrainian)

Edited books

3. Kaplina O. V., Shylo O. H. (red) *Kryminalnyi protses : pidruchnyk* [Criminal procedure: textbook] (Pravo, 2019) 584 (in Ukrainian)
4. Kaplina O. V. *Osoblyvi poriadky kryminalnoho provadzhennia : pidruchnyk* [Special procedures of criminal proceedings: textbook] (Pravo, 2024) 366 (in Ukrainian)

Non-authored books

5. *Posibnyk iz statii 6 Yevropeiskoi konventsii z prav liudyny. Pravo na spravedyvyi sud (kryminalno-protseualnykh aspekt).* [Guide to Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal procedural aspect)] <https://first.vaks.gov.ua/wp-content/uploads/sites/2/2021/12/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf> (in Ukrainian)

Journal articles

6. Holovko B. Iu. 'Sutnist i zmist etapu zakinchennia dosudovoho rozsliduvannia ta yikh znachennia dlia kryminalnoi protseualnoi diialnosti prokurora' [The essence and content of the stage of completion of the pre-trial investigation and their significance for the criminal procedural activities of the prosecutor] (2017) 4 Pravo i bezpeka. 82–88 (in Ukrainian)
7. Drahonenko A. O. 'Formy zakinchennia dosudovoho rozsliduvannia: novely zakonodavstva' [Forms of completion of pre-trial investigation: legislative amendments] (2021) 10 Naukovi zapysky. Serii: Pravo 99–103 (in Ukrainian)
8. Klepka O. H. 'Zavershennia dosudovoho rozsliduvannia v systemi kryminalnoho protsesu' [Completion of pre-trial investigation in the criminal process system] (2025) 49 Pytannia borotby zi zlochynnistiu 225–233 (in Ukrainian)

Newspaper article

9. Mykhailenko V. 'Zavershennia i zakinchennia dosudovoho rozsliduvannia: hra sliv chy rizni etapy dosudovoho rozsliduvannia' [Completion and end of the pre-trial investigation: a play on words or different stages of the pre-trial investigation] Yurydychna hazeta online <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/zavershennia-i-zakinchennia-dosudovogo-rozsliduvannia-gra-sliv-chi-rizni-etapi-dosudovogo-rozsliduvania.html> (in Ukrainian)

Thesis

10. Hlynska N. V. 'Kontseptualni zasady vyznachennia ta zabezpechennia standartiv dobroiakisnosti kryminalnykh protseualnykh rishen' [Conceptual principles for defining and ensuring standards of good quality of criminal procedural decisions] (dys. doktora yuryd nauk. Kharkiv, 2015) 469
11. Donchenko A. A. 'Svoiechasnist protseualnykh rishen, shcho pryimaiutsia pid chas dosudovoho rozsliduvannia' [Timeliness of procedural decisions made during pre-trial investigation] (dys. doktora filosofii NDI VPZ im. akad. V. V. Stashysa NAPrN Ukrainy, Kharkiv, 2022) 237

Клепка О. Г.

Значення етапу завершення досудового розслідування

Стаття присвячена комплексному аналізу значення етапу завершення досудового розслідування у кримінальному провадженні та його ролі у забезпеченні прав і свобод учасників процесу, а також реалізації публічних інтересів держави. Особливу увагу зосереджено на забезпеченні права сторони захисту та потерпілого на доступ

до матеріалів провадження, що становить ключову гарантію реалізації права на захист та відповідає позиції ЄСПЛ щодо необхідності забезпечення особі достатньої поінформованості для ефективного використання процесуальних засобів захисту.

У статті підкреслено важливість своєчасного прийняття рішень на завершальній стадії, оскільки порушення розумних строків веде до стану правової невизначеності та порушує принцип верховенства права. Досліджено публічно-правове значення цього етапу: формування якісного обвинувачення, оптимізація використання державних ресурсів, запобігання поверненню обвинувальних актів та підвищення ефективності кримінального судочинства. Зроблено висновок, що завершення досудового розслідування має самостійний зміст і стратегічне значення, оскільки забезпечує баланс між приватними та публічними інтересами й визначає результативність функціонування кримінальної юстиції. Обґрунтовано необхідність удосконалення законодавчого регулювання, зокрема щодо доступу до матеріалів у разі закриття провадження, що є ключовою умовою гарантування права на справедливий суд.

Ключові слова: досудове розслідування, завершення розслідування, доступ до матеріалів, право на захист, публічні інтереси, розумний строк, обвинувальний акт.

Клепка О. Г.

The significance of the stage of completion of the pre-trial investigation

The article provides a comprehensive analysis of the significance of the final stage of pre-trial investigation in criminal proceedings and its role in safeguarding individual rights as well as ensuring the effective protection of public interests. Special attention is devoted to the procedural guarantee of granting the defence and the victim access to case materials, which is essential for the effective exercise of the right to defence and corresponds to the standards developed by the European Court of Human Rights regarding the individual's right to sufficient information for meaningful use of remedies.

The study emphasizes the importance of timely decision-making at this stage, since delays lead to legal uncertainty and violate the principle of the rule of law. The article analyzes the public-law dimension of the final stage, including the formation of a well-founded accusation, optimization of state resources, prevention of the return of indictments, and enhancement of the overall efficiency of criminal justice. It is argued that the final stage of pre-trial investigation has independent substantive value and strategic importance, as it ensures a balance between private and public interests and directly affects the effectiveness and predictability of criminal proceedings. The author concludes that legislative refinement is necessary, particularly regarding access to materials in cases of termination of criminal proceedings, as this is essential for guaranteeing the right to a fair trial and ensuring compliance with international human rights standards.

Keywords: pre-trial investigation, completion stage, access to materials, right to defence, public interests, reasonable time, indictment.

Стаття надійшла до редакції: 5.09. 2025 р.

Прийнята до друку: 20.11.2025 р.